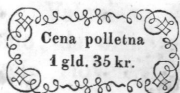

GLASNIK SLOVENSKI.

Cena polletna
1 gld. 35 kr.

Lepoznansko-podučen list.

Po pošti
1 gld. 60 kr.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 6.

V Celovcu 15. marca 1859.

3. zv.

Kralj Matjažev sel.

(Zložil Poženčan.)

Ravnikar Matjaž

O polnoči enkrat je blo,
Ko kralj Matjaž je bil tako
Vojaku dal povélje:
„Pozvedi meni, sinko ti,
Kaj se po svetu že godí,
Pri čem so kaj dežéle.

„Dajanja so na vse strani,
Za vse pridelkov dosti ni;
Vse sila je prodati.
Takó nam leze voz pod pot,
Berač je, kdor je bil gospod,
Uči se zdaj stradati.““

„Pregledaj mest, vasí, grajšin,
Preglej poljá, gorá, dolin,
Z ljudmi se pogovori!“ —
Vojak na konji hitro gre,
Da pride še do bel'ga dne
V doline, h kozji gori.

Vojak gre dalje na poljé,
Če tam ljudem kaj bolje gre,
Kjer žanjejo pšenico.
„Bog sprimi tebe, kmetič moj!
Si srečen? Toraj li zapoj,
Zavzdigni veselico.““

Na gor' se zarja ne blišči,
Oblak temen nad njo stoji,
Kor tičic več ne poje;
Prežalostno zazná se dan.
„Oh kaj prikazek ta strašán?
Povejte, tice moje!“

Obupno kmet tožiti jel:
„Oh jokal, jokal bi, ne pel;
Sem tiček u precepi;
Pol njiv sem že v zastavo dal,
Spet drug me bo na boben djál,
Sem oreh ob otepi.““

„Preganja nas tod lovski grom;
Drevesa, naš nekđajni dom,
Vse žagar če podreti;
Strupena sapa tod vihrá,
In Kras in Gabrik tu ravná;
Nam več ne bo živeti.““

Oddirjal je zdaj v vas vojak;
Pod lipo, kamur pride vsak,
Se s konjčém je ustávil.
Vsi radovedni skup tekó,
Bi radi čuli, kdo je to;
Pa tega jim ni pravil.

Vojak pogledat gre dolin;
Šumlja še potok za spomin,
Kjer pota so zarasle,
Kjer stari mlin nič več ne gre,
Kjer prazni pašniki ležé,
Kjer kdaj se čede pasle.

Le gleda jih od nog do glav,
Premišlja čudnih njih oprav,
In mnogo poprašuje.
Ko vse, kar mu je treba, zve,
Še dalje s svojim konjčém gre,
Da podkev iskre kuje.

„Povej mi, mlinar! kaj je to,
Da je pri vas tu vse mertvó;
Puščave se ravnajo?“ —
„Mehkužno sploh ljudje živé,
Preveč potreb si naredé,
Žganje preveč čislajo.““

Zdaj v mesto ga pripelje pot,
V kavane, shode gre povsod.
Kar novega so brali,
Kar kaj posebnega se vé,
In kar prečudni drat pové,
So mu dopovedvali.

Po tem odide v daljni grad,
Poljé je krog, pristava zad,
V podlipji se sprehaja.
Na klopi star gospod sedi,
Prijazno tujec govori:
„Jez gledam vaš'ga raja.“

„Oh raja, raja tu ni več;
Nekdajni časi so že preč;
Nič prida ni na sveti.
Sem raj imel, bil res gospod,
Vsi meni so služili tod;
Alj zdaj so pa — presneti! —“

Gospod razlaga več nadlog,
Premilo, da se smili Bog!
Po tem vojak odide.
Še križem svet on deleč gre;
Povsot enake so tožbé,
Li kamur koli pride.

Nazadnje h kralju se vernil,
Čez polja in doline šel,
Da podkev iskre kuje.
Enajst po noči je že preč,
Navadno kralj je zdaj čuječ,
In sla že pričakuje.

„Presvitli kralj! sem že domá,
Prešel sem skoraj pol svetá,
Kar zvedel sem, zasliši:
Na planem tičica medlí;
Obrito je, kjer gojzdi bli,
In kot na bojnem triši.

Selili gradi se z višav,
Prostore zbrali si nižav,
Če bodo tu obstali?
Stoletje tu storiti zna,
Da groblje bodo lezli v tla,
Minljivost oznanj'vali.

Po kmetih je li jok in stok,
Sami krivi so več nadlog,
Dajanj jih dosti stiska;
Pijanost jim pomaga v nič,
Da marskdo je v precepi tič,
Ki planta milo piska.

Oblač'jo se pa sploh takó,
Lih kot bi vse gosposko blo,
Ne loč'jo se stanovi.
Ne ti, ne tvoja Alenčica,
To rečem, nista taka bla;
Iz koč so pa gradovi.

Tam rajda vóz brez konja gre,
En drat ob cesti vse pové,
Ko blisk pa pošta hođi,
Š praskanjem plamen se dobó,
Živo se mala že samó;
To dela menda zlodí.

Posebno naj ti še povem:
„Pravica ni kaj mar ljudem,
Od tebe svet je čaka;
Zato te še v spominju ima,
In zmiraj bolje te spozna
Kot pravega junaka.“

Vojakom kralj še govori:
„Za našo vstajo čas še ni.
Ko brada mi dorase,
Bo svet brez dolgorepíh tic;
Mi homo šli iz teh tamnic,
Napravljat bolje čase.

Ceptec.

(Povest. Spisal Val. Mandelc.)

I.

Pa je ni mladenke,
Kakor hči županja,
Ki ko solnce luno
Vse deklíče mrači.

Valjavec.

Gotovo izmed Vas kdo pozna vás, od ktere Vam bom pripovedoval. Jaz saj jo poznam dobro, pa je ne povem, in tudi za vzrok, zakaj je ne imenujem, me bote zastonj prašali. Ne zamerite, marsikdo je svojeglaven.

Valovi so si napravili tu in tam globoke struge, po katerih se valijo, da odmevajo črne stene. Taki brezni niso ravno preveč prijazni; človek postane v njih nekako otožen, posilijo se mu včasih spomini, ki se vežejo na te skale. Stavim, ko bi zašel vanje kak poet, bi bil zelo zadovoljen. Reči, katerih se navaden človek le memo gredé spominja, in sto drugih reči, katerih se nihče ne spominja, bi menil gledati v resnici. Stopati bi menil po glavah starih prededov; iz jam, ki so bile nekajdaj pribežališče zoper Turško kervoločnost, bi kimali z votlimi očmi zatemnjeni junaki; iz starih spokljin bi se v vetru motale razmeršene kite bežečih devic; trepetajoče sence bi plesale mertvaške plese, in elegije bi tekle iz njegovih pers hitreje in močnejše, kot valovje, ki jih zbuja. Pa hvala Bogu, da pesniško serce ni navaden čutomer. Kdo bi sicer živel v takih krajih, in koliko bi jih sploh delalo starost na zemlji! Čudil sem se namreč že večkrat, kako more poet živeti trideset, štirideset let in še več, ko mu je vendar neprenehoma tako neznano hudo pri sercu. Terdne postave mora biti, če ne, bi skoraj ne šlo.

Da ima Sava veliko mostov, se ravno ne more reči; zato so pa po raznih krajih napravljene ladjišča, ali za ljudi samo, ali pa tudi za vozove. Pod omenjeno vasjo je tudi ladjišče na kraju, kjer Sava, skalovja prosta, bolj mirno teče. Na obeh bregovih sta postavljena visoka stebra, in sklenjena z močno vervjo, po kateri se škerpec škripaje premika, kedar brodnik s široko ladjo veslá na drugo stran. Na bregu pod sivo skalo stoji čedno zidana hiša, sama, in gleda v čisto Savo. Dva mladenča prebivata v nji, ki prepeljujeta ljudi. Tukaj sta preživela otročje leta, tukaj sta prebrodila marsikako černo noč dereče valove, in vendar nista nič vidila unih podob. Pa sta vendar žalostna, zelo žalostna.

Če se pride od brodnikove hiše po bregu gori na ravno, se vidi, ne daleč od kraja, prijetna vas, h kateri se prišteva tudi una hiša. Vas ni ravno velika, hiše so večidel nizke, in marsikaka med njimi je lesena; pa pri vsaki je zal vert s sadnim drevjem. Zelo v sredi vasi stoji cerkev; na zidu je namalan sveti Krištof, visok do strehe. Krog cerkve je pokopališče; zeleno obraščeni grobi, na katerih tu pa tam kak zlomljen križ opominja zgubljenih staršev, bratov in sester, pa kažejo, da smert tu redko gospodari. Pred cerkvijo pa stoji visoka lipa; njeno deblo je postalo velika votljina, verhovi pa še vedno veselo zelené. Pod njo je ob nedeljah velki zbor vaške mladine in vaških mož. Tukaj se pomenkovajo o naj imenitnejših zadevah, fantje od poguma, od krivih peres, od zalih deklet, možje od polne lune in od setve, od žitnega kupa, od mej in mejnikov, in vsi skupaj od kerčme, kjer je najboljšo vino in kruh največi. Krog in krog vasi je velika planjava, pokrita z vasmí, z njivami in z gojzdiči; saj je nalašč nočem imenovati; rekel bi pa, da je ena naj lepših krajske

dežele, in meni je draga, ker sem jo gledal dan za dnem v svojih mladih letih.

Bilo je poletno nedeljo zjutraj. Na vse zgodaj je veselo priterkovanje v zvoniku oznanovalo beli dan, in pred cerkvijo so pokali možnarji, da se je razlegalo po daljnih hribih in gorah, kot bi bil glas v krogu po njih tekel. Vaški fantje so opravljali danes to službo, priterkovaje in streljaje, kot je navada v nedeljo, kedar se praznuje žegnanje ali semenj. To jutro ne zamudi nobeden izmed njih zgodaj ustati, če hoče svojemu dekletu vošiti jutro in za vošilo dobiti šopek cvetlic, ki so skerbno zavarovane se razcvetele v naj viši lini, kamur ne seže lestvica ponočnjakov.

Zvonenje in streljanje pa je terpelo do belega dne. Začele so se škripaje odpirati hišne vrata, in tu in tam je pokukala kaka zaspana glava z razmeršenimi lasmi skozi okno in pogledala na nebo, pa se vesela zopet skrila, ker jutro je bilo lepó. Ne meglice ni bilo na obnebji, nobenega vetra ni bilo čutiti v drevesnih vejah. Planine pa so bile zarobljene od zlate zarje.

Pred svojo hišo, ne daleč od cerkve, je stal župan na pol napravljen, in je kadil, ker ta dan se pokaže veter, ki bo pihal ob bučelni paši. Župan je bil z mirnim zrakom zelo zadovoljen, in je veselo premetaval dvajsetice po svojih žepih; ko pa bolj natanjko pogleda fante pred cerkvijo, jame z glavo majati in godernja: „Če bodo tako ravnali, bo še pred mašo smodnika konec, in kedar pojdem jaz v cerkev, mi še s čim streljati ne bodo imeli. Tega sta le ta brodnika kriva; nikjer ju ni treba, in povsod sta, le pri čolnu nikdar. V drugo ne dobé od mene nič za smodnik, ne vinarja, če sta brodnika zraven.“ — In nejevoljen puha gosti dim od sebe.

Marjeta, njegova edina hči, stara kakih dvajset let, je stala na pragu in si splekala v kite črne lasé, pa gledala veselo vedenje fantovsko. Bila je prav lepa deklina, lepša kot kmečke lepote sploh, ker čista barva in koža, kakoršna je bila na njenem obrazu, ni ravno navadna na kmetih. Verh tega pa je bila tudi bogata. Njen oče je bil premožen mož in spoštovan svetovavec cele vasi.

Županu ni bilo nič kaj všeč, da hči neprenehoma gleda proti cerkvi, kjer sta še vedno brodnika; pa ni lahko začel je kregati. Njegova nevolja pa se je brala na celi podobi. „Da mi ne greš, Marjeta, danes brez mene od hiše“ reče potem z ojstrim glasom. „Ali si voljna, z mano iti h Kokolju?“

Marjeta je ravno hotla odgovoriti, kar pogleda starji brodnik proti županovi hiši, in njegove oči se ujamejo z njenimi. Ko zagleda župana, se jezen zasuče in gre iz trume fantov. Njegov brat steče za njim. Marjeta pa žalostna gleda za njima, in pusti očeta čakati odgovora.

„Sem bil vendar v Ljubljani in Korotanu, pa tacega otroka ni-

sem vidil," godernja župan, in z glavo majaje gre v hišo, ter s silo ob nohtu tolče pepel iz pipe.

"Šel je," zdihne Marjeta in pogleda proti oknu, kjer stoji šopek v kozarcu, z vodo napolnjenem, "šel je in še po cvetlice ga ni bilo. Naj lepši rožmarin sem mu pripravila med nageljni; zavoljo njega sem jim prilivala vsaki večer, in zdaj se bo vse posušilo v mojih rokah."

Žalostna si spleta kite, župan pa v hiši terdo sem ter tje hodi, ter se napravlja, kakor se spodobi tak dan vsakemu poglavarju. —

Brodnika sta šla domu, eden za drugim. Ko prideta pred hišo, vidita unkraj Save že nekaj ljudi, ki bi se bili radi prepeljali na to stran. Odvezeta čoln in brodita na uno stran, ter jih prepeljeta. Molčé privežeta čoln in gresta zamišljena v hišo.

"Ali ostaneš danes domá pri maši!" praša čez nekaj časa starji brat Lovre mlajšega.

"Kaj pa da!" reče Jernej nekoliko začudivši se pri takem uprašnju, "ali si ti mar druge misli?"

"Na uno stran sem mislil iti, ti me boš prepeljal."

"Pusti to Lovrè! kaj malo se spodobi, semenj drugod praznovati."

"Semenj gori ali doli," zaverne nevoljen Lovrè, "bi bilo pač vse eno, da bi bila danes pepelnica ali pa kvatern petek, saj vendar ne morem ne peti ne plesati. Tebi se ne čudim, da tako vesel tje v piškavi svet gledaš, ker še nisi našel červa. Pa bo že prišel tisti čas, in potem se oglasi pri meni za dobre svete; jaz ti jih bom iz skušnje dal sto, dvesto, in ko boš na semenj na ples se odpravljal, ti bom ž njimi peté nakoval. To mora biti veselje, svete dajati!"

"Ti ne ravnaš prav z menoj" povzame Jernej besedo. "Tvojo nesrečo čutim s tabo vred, morebiti tako zlo kakor ti, in akoravno ne vidiš tolike žalosti na mojem obrazu, kot je je viditi na tvojem, še vendar nimaš pravice, tako hudo me soditi. O Lovrè! ko bi ti jaz pomagati mogel, svojo serčno kri bi prelil zate. Pa daj se potolažiti, jaz nisem še upati nehal, saj ljubi župan svojo hčer, in se boji zanj, kot za svoje življenje. Zato ji ne bo silil drugega moža, če bo vidil, da se ga ona brani.

"To ti je upanje!" reče zaničljivo Lovrè, "kaj mar ni vedel že pred, da me ima Marjeta rada, in ko jo je vidil jokati, ali se je kaj zmenil za njene solzé? Ti bi ga bil le viditi mogel, ko sem jo snubil, potem bi drugači govoril. Koliko vaganov pa poseješ na svojem zemljišču, koliko pa volov rediš, koliko pa je vreden tvoj grad? Tako me je gostil v pričo Marjete, in potem še upaj, upaj in umri v tem upanju. Berača sva, oba berača v njegovih očéh. Le zaviva se v cunje in pojva k njemu kruha prosit; mislim, da bo saj globoko v hleb zarezal, ker je tako premožen; sram bi ga smelo biti, ko bi naju spodil od hiše."

"Ne jezi se tako, ljubi moj, ošabnost ni še nikdar vekomaj

terpela, in tudi tukaj ne bo; verjemi mi, pred ali potlej se mora sama pokopati.“

„Ena beseda od več!“ reče merzlo Lovrè.

„Obljubi mi Lovrè, prosim te, da danas ne greš iz vasi. Če to storiš, mi ogreniš ves semenj, in kaj tudi hočeš s tem doseči? Če že prav ne greš na ples, se vendar lahko usedeš med prijatle, in kolikor toliko pozabiš, kar te peče. Jaz bi ne mogel nikamor iz hiše, ko bi vedil, da ti daleč drugod klavern postopaš. Ostani toraj tukaj in ne hodi čez Savo.“

Lovrè molčí in z obema rokama glavo podpira. Brat zastonj odgovora čaka.

„Semenj je,“ reče čez nekaj časa, „in ti še cvetlic nisi dobil od Marjete, pa hočeš čez vodo. Gotovo ti jih je pripravila, in kaj si bo mislila, če ne prideš po nje.“

„Teh ne pustim“ reče hitro Lovrè in se vzdigne, „ti imaš prav, po te grem še, potem me ne bo več pod njeno okno. Zgubljeno je zgubljeno.“

Pri teh besedah gre Lovrè iz sobe se preblacit, Jernej pa zamišljen na klopi ostane. Nesreča bratova ga je bila globoko v sercé zadela, ker sta se serčno ljubila od otročjih let, in sta bila skoraj neločljiva. Odkar so jima pomerli starši, sta gospodarila sama v svoji hiši v vednem miru. Prepira ni bilo nikdar med njima, želja enega je bila želja družega; kar sta zaslužila, sta delila, in kar sta bila podedovala, sta brez delitve skupaj imela. Po vsi vasi je bila znana njuna ljubezen, in marsikaka mati ju je stavila svojim otrokom v izgled. Pa tudi dobre serca niso vselej srečne, in tako se je godilo tudi tukaj. Pretekla nedelja jima je razderla veselo življenje. Njuno premoženje ni bilo ravno zlo majheno, ali bogata nista bila, in župan je hotel za bogato hčer bogatega ženina.

Proti desetim gresta brodnika po bregu gori v vas, oba v praznični obleki; bila sta zala mladenčca. Počasi gresta proti županovi hiši, in se ozirata krog nje; nikjer ni viditi nobenega človeka. Ko prideta k hiši, zagledata na oknu v kozarcu šopek lepih cvetlic. Izmed rudečih nageljnov so moleli gosti šopki zelenega rožmarina in vmes so bile nataknjene tu in tam majhne višnjeve cvetlice, ki so gledale kot pobožne oči iz rudečebelega obraza. Pri oknu ni bilo nikogar, pred hišo nikogar, vse je bilo tiho.

„Te so za te“ reče Jernej „ne pusti jih veneti na oknu.“

„Ni jih pozabila!“ reče Lovrè z veselim obrazom. Pod okno stopi ter prime cvetlice. Pri mizi sedí Marjeta. Hitro vzdigne glavo, njene oči se zasvetijo, vesel nasmeh se zaziblje na njenih žnabljih in Lovretu se zazdí, da vidi solzo v njenem očesu. Potegne cvetlice iz kozarca in hití naglih korakov proti cerkvi. Brat ostaja daleč za njim.

(Dalje prihodnjič.)

Narodna.

(Štajerska od Hrvaške meje; zapisal M. Kračmanov.)

Leži leži polje dogo no široko,
Sredi polja stoji jedno tenko drevce,
Ono drevce dela jedno hladno senco,
V oni senci stoji jedna lepa miza,
Miza je pokrita jednim belim ruhom,
Na ruhu mi stoji jeden zlati kelih,
'Z njega su mi zrasle tri rože rumene:
Prva mi je roža otec Bog nebeski,
Druga mi je roža Jezus Nazarenski,
Treta mi je roža Jožef no Marija,
Jožef no Marija, meni sonce sija
Zimi no poleti, sem širokem sveti.

Jurček.

(Spisal Fr. Cegnar.)

Jurček je bil čuden otrok, čokljate in srednje postave in tako gibčnih in krepkih udov, da se mu je čudil vsak, kdor ga je poznal. Kakor iverca je plezal po visokih drevesih in skakal po slamnatih strehah. V celi okolici ni bilo drevesa, da bi mu on ne bil mogel do verha. In hvala Bogu, takrat je bilo krog Cengroba še nekaj pravih orjakov; pa teh starih očakov, pri katerih pogledu se sercé človeku v persih širi, je vedno manj, in bati se je, da bodo sčasoma zginili celo iz lepe naše domovine. Naš Jurček jih je toliko bolj ljubil, ker so ga mikale tudi tičeje gnjezda; posebno rad je zalezoval vrane. Ni čuda, da je bil večkrat, v veliki nevarnosti, in če bi ga ne bil posebno angelj varh varoval, zlomil bi si bil gotovo vrat. Ker je Jurček slovel kot poseben plezavec, se je prigodilo večkrat, da so po njega pošiljali od kake druge hiše, da jim je odperl kake zalopljene vrata, ali kje drugod koristil. V Loki so se enkrat skušali o plezanju po postavljenem mlaju; pa edini Jurček je prišel do verha. Uže od starih časov je navada, da prežé sosedje na perve klobase, ki pridejo na klobasnici v peč, da bi jih ukradli; zatoraj ondi, kjer jih pečejo, dobro duri zaklepajo. Naš Jurček, kteremu so klobase močno dišale, ni rad zamujal take priložnosti; dvakrat jih je na vervico nabral, na vrat obesil in jih odnesel pervikrat skoz strešno in drugikrat skoz lino v veži. Zavolj posebnih telesnih lastnost bil je Jurček glavlar svojih tovaršev; zmogel in ujel je vsacega; celo ako je koga po kužje lovil, kar mu je posebno dopadalo, mu ni lahko pet odnesel.

Imel pa je tudi bistro glavico; bil je čudno znajdljiv; delal je zvonove iz ilovice in jih obešal pri dervarnici pod streho. Kaka stara kad mu je bila posebno všeč; ni bilo drugači, moral je pod klop po sekiro, žago in svedre; kij je privezal va-njo, naredil ji je jarm in vojnice in privezal na te kako staro verv ali kak korobač iz ličja.

Nikoli ni opustil, da bi ne bil zvonil opoldne in zvečer „Zdrave Marije;“ pozabil pa tudi ni na delapust ob sabotah in pred prazniki. Veliko je tesaril, žagal, vertal in durgljal. Delal je toporišča sekiram, cepinom, pa tudi žličnike, mišnice, stole, mize, vozičke in drugo tako orodje. Ko je bolj dorastel, ni bilo skoraj več reči pri hiši, da bi ne bila iz njegovih rok. Preživa domišljija in velika znajdljivost ste se kazali v vsih izdelkih njegovih; skor pri vsaki reči je kaj pre naredil, da je bila boljše za rabo, kakor ona, po kateri je delal. Njegova brana je jela hitro sloveti po soseski, ker je bila boljše od stare, kajti je perst bolj rahljala in kepe drobila. Pečal se je pa tudi z drugimi tehniškimi rečmi; vezal je počene lonce, pletel je dratene mreže bolj ukusno, kakor so bile tiste, ki so branile mišim v klet; posebno lepo je znal plesti tičnice, jerbace in cajne iz viter in šibin, in kape iz bik, ki so imele podobo tistih, ki jih nosijo v Perzii. Kovač mu je bil sosed; od njega se je naučil kovaštva, in delal vsake sorte reči za kmetijske potrebe; iz starih kôš je delal nože, opisal je rog iz koščenih platnic z raztopljenim svincom. Od družega soseda se je naučil glavniške delati ter jih prodajal v Ljubljano.

Če je bil pa Jurček čuden otrok, kedar je budil, je bil še veliko bolj, ko je spal. Nič posebnega ni, da je govoril skor celo noč v spanji, da je imel navadno glavo na tistem koncu postelje, kjer so bile poprejšni večer nogé. Vganjal je včasih prav čudne reči.

Položili so ga mati zvečer v posteljo, ki je stala na prav nizkih nogah, in se podali v izbo, ktero je le stena od spavnice ločila, ter so zaperli vrata za sabo. Ko pridejo pozneje zopet v spavnico, ni bilo Jurčeka več v postelji. Zastonj ga iščejo po celi spavnici; nikjer ga ni bilo. Pokličejo druge, da pomagajo iskati, pa Jurčeka le ne morejo najti. „Za Božjo voljo“ — pravijo mati — vsaj sem ga položila spat in križ čeznj naredila, ga vendar ni kaj vzelo! — Ko ga slednjič teta najde pod posteljo spijočega, se čudijo vsi: „Kako je vendar mogel tu noter zlezti, ki je tako nizko!“

Neko noč jame Jurček očeta klicati in nastane sledeči pogovor:

Jurček: „Oče!“ — Oče: „Juri!“ — Vse potihne: J. „Oče!“ — O. „Juri!“ — J. „I kje pa sem?“ — O. „V postelji.“ — Zopet molk. — J. „Oče!“ — O. „Juri!“ — J. „I kje pa sem?“ — O. V postelji.“ — J. „Nisem ne!“ — O. „I kje pa?“ — J. „Ne vem, i pojte no sem!“ Oče vstanejo v temi in gredo potipat na posteljo, in ko ne najdejo Jurčeka v njej, ga pokličejo: „Jurček!“ — J. „Oče!“ — O. Kje pa si?“ — J. „Tule.“

Oče grejo na tisto stran, od kodar se jim zdi, da slišijo glas; pa ne najdejo ga; tedaj prašajo zopet: „Juri! kje pa si?“ — „I tule sem.“

Sedaj se očetu zdi, da se Jurček na nasprotni strani glasi, in tako ga gredó zopet tje iskat. Pa ko tje pridejo, čujejo njegov glas zopet na uni strani. Tako iščejo večkrat zdaj tu, zdaj tam zastonj. Prižgejo luč; sedaj še le ga najdejo nad lastno glavo na tesni polici

med štrenami, kjer je spravljal zanjke za tičji lov. Oče pristavijo stol in ko ga jemljejo zmed štren, govoré: „I kako je vendar prišel otrok po steni gor tako visoko in zlezal na tako tesno polico!“

Jurček je bil uže kakih devet let star in spal je v senu na hlevu. Ker je pa po noči večkrat okrog lazil, se mu primeri enkrat, da stakne ravno na luknjo v stropu nad hlevom. Luknja je luknja; Jurček se je volu za lojtro pokladel. Udaril se ravno ni, pa pretresel se je vendar toliko, da se mu je zdelo, da ne leži ravno na svoji postelji. Hlapec mu je prišel v pomoč, ko ga je zaslišal in vidil, kaj in kako se mu je prigodilo.

Neko noč krog polnoči vstane Jurček in gre čez dvor ter poterka s pestjo na dvorne vrata. V veži sta bila teta in učenec latinskih šol, ki je doma bil. Žgali so ravno žganje iz medicine in totaj celo noč čuli. „Kdo je?“ vpraša teta, ko čuje terkati. „Jaz,“ zaverne Jurček. „I kaj pa hočeš?“ praša učenec in dobí za odgovor; „I kaj koli!“ Vrata se odprejo, Jurček stopi v zašarjeno vežo, se prav lepo ogiblje vsega, kar mu je bilo na poti, ide v izbo, si poišče čevlje, jih obuje, ter se verne zopet skoz vežo na dvor. Na tetino vprašanje: „I kam pa vendar greš?“ odgovori: „I kam koli!“ Zjutraj pride Jurček h kosilu ves zamišljen, nekaj časa tiho sedi in pogleduje pod noge; potem pa se oglasi ter reče: „To je pa vendar čudno!“ „Koča je čudno?“ rečejo oče. Jurček: „Prav dobro vem, da sem sinoč čevlje izzul; Bog vé, kako je to, da sem obut vstal!“ Oče: „Ker si obut spat šel; na nogah ti čez noč niso zrastli.“ Teta: „Ali ne veš, da si prišel na dvorne vrata? Ko sem ti odperla, si šel v hišo, si se obul in šel spet spat. Le čudim se, kako si čevlje poiskal.“ In to je bilo res največe čudo, kajti pod klopni je ležal velik zagreb starih in novih čevljev in škerpetov na urbas, na kveder in na durhnat. Jurček pa je zvečer svoje čevlje tako spravljal, da jih zjutraj ni mogel nikoli najti. Če je tudi uže enega obul, družega je trebalo še pod vsemi klopni iskati. Res da, mati so ga velikrat karali zavolj tega, pa med tem so mu vendar še iskati pomagali. —

Preteklo še ni štirinajst dni po tej dogodbi, ko zapusti Jurček zopet svojo posteljo. Tabart ga je vzdignilo vrabčno gnjezdo. Gre čez dvor, spleza na veliko kisarico, ki je stala v vertu zraven vodnjaka, pobere jajčika iz gnjezda in se verne proti hlevu. Ko pride na dvor, mu pade iz rok eno jajce in ta prigodek ga zbudi. Spomnil se je potem toliko, da se mu je sanjalo, da je vrabcom jajčika pobiral na veliki kisarici in prepričal se je zjutraj, da je bilo gnjezdo prazno.

Drugo noč vstane, gre na sosedov vert ter spleza na veliko hruško, kjer so gnjezdile vrane. Hoče pobrati mladiče, ali huda starka ga je zbudila. Čudno mu je bilo, ko se je zbudil; ni se kaj zavedel, kam da je prišel.

Naturoznanske poskušnje.

(Spisal Dr. J. Stefan.)

II.

Nemška poslovice pravi: Kdor se z volkom združi, mora ž njim tuliti. Tej nasproti bi jaz postavil drugo, ako bi bila poslovice: Kdor med zajce gre, se mora ž njimi psa bati. Pa moji bravci, ki so že tako dolgo čakali te druge poskušnje, se znabiti že čudijo, kam bode to šlo? Nikamor. Kar sem rekel, ni nobena naturoznanska poskušnja. Le tako iz vetra mi je prišla ona poslovice, ko sem segel po peresu. Kaj more človek, ki marsikaj premišljuje, za to ali uno misel, pridejo mu z vseh strani. Dobre so nekatere, druge pa slabe. Pa ne te, ne une ne smejo vse kar na jezik, manj še na papir. Zakaj z jezikom moreš še uteči za zobe, s papirjem pa kam? Zato sem vesel, da nisem v takej zadregi, da nimam takih misli, da ni treba črnim duhovom bele obleke iskati, kar je že marsikteremu mnogo truda prizadajalo!

Pa druga stvar me tišči. Stojim pred vami znabiti s celim košem nemškega znanja in s pestjo slovenskih besedi. Iz koša bi bilo lahko jemati, pa težko je vsakej iz njega vzetej stvari najti prikladnega oblačila v skerčenej pesti. In nagih jih vendar ne morem pošiljati v slovenski svet. Zakaj Slovenci so zdaj močno sramožljivi, in jezične nesramnosti jim bodejo serca slovniciarske. Studijo se jim besede, katerih prosti kmet v domovini slovenskega duha ne nosi na jeziku zjutra in zvečera. Jaz pa sem le malo imel prilžnosti, pojiti se z duhom slovenskim. Na zdaj že večidel nemškej zemlji rojen, sem živel tudi zmirom na nemškej zemlji in nimam tedaj od doma nobenega voditelja, ki bi mi pravil, kar je slovensko, kar ne. Naj se tedaj vtolažijo tisti, kateri so bolj védni v slovenskej pisavi, saj so le poskušnje, kar pišem, to kaže naslov. Ali jih je pa treba ali ne, tega zdaj nočem presojevati, rajše začnem. —

Marsikteri imenitnih kemikov pečá se zdaj s preiskavami o pervinah ali elementih, iz katerih so sestavljene vse stvari na zemlji in katerih dalje razkrojiti v druge reči ni bilo še mogoče. Otdod njih imé. Česar pa zdaj iščejo učeni, je temu ravno nasproti. Dokazati se trudijo, da pervine t. j. tiste stvari, ktere zdaj tako imenujemo, niso pervine, ampak sestavljene iz drugih stvari, iz katerih ali kakih, to se vé da dozdej še ni znano. Pa razjasnilo se je že toliko krajin našega znanja, ki so bile dolgo vekov temne, zakaj tudi ne ta? — Zlato, na priliko, je taka stvar, ktere v druge razkrojiti, ktere tedaj tudi iz drugih sestaviti nam ni mogoče. Imenujemo zlato zavoljo tega pervino in žal nam je tistih mož, ki so pred sto in več leti celo svoje življenje zapravili z neštevilnimi skušnjami in preiskavami, kako bi se dalo zlato napraviti iz drugih bolj cenih stvari. Bodejo se zdaj kemiki zopet na tisto temno cesto podali, na kterej je šlo toliko dela,

toliko mišljenja v zgubo? Tega se ni treba bati. Zakaj vemo, ako bi danes kdo našel, kako se nareja zlató iz kakih drugih reči, da bi bilo še zmirom boljši kup, zlató v Kaliforniji kopati, kakor ga v kemiški delavnici delati.

Čudno se pa vendar znabiti marsikteremu zdi, da se zdaj pre-mišljuje zopet o rečeh, katerim se je on sam že smejal, ko je prvič kemije se učil. In vendar je tako. Kaže se, kakor da bi na svetu vse šlo v kolesu, — konec je začetek. Tje silijo namere naturo-znanskega premišljevanja, od kodar je to premišljevanje se začelo. Ako mi dovolite, kratko porečem: Z dovidom vsega, kar je, do enega se bode končalo, — tak je ideal — z izvodom vsega iz enega se je začelo. In v tem se razločuje začetek od konca, ako bi se ravno oba, kakor v kolesu stikala. Pa temne so nekterim mojih brav-cov te besede; jih razjasniti, naj poskusim.

Začetek našega znanja moremo iskati v starej gerškej zemlji, kakor začetek naše vere v tistej blagej deželi, ki je bila polna mleka in sladkega medú, zdaj pa, rodívši naj lepši cvet, zakriva se pod plaščem nerodovitnega kamnja. Prej že in tudi pozneje od Grekov so drugi narodi bili vedni v mnogih rečeh; tudi Greki niso bili brez učiteljev, pa oni so bili naši, zató moramo začeti pri njih. Ako so po-vesti resnične, je med Greki Thales prvi premišljeval o naturi. on je prvi, od kterega vemo, kako si je odgovoril. Učil se je v Egiptu, in kedar bode zgodovina te dežele bolj odkrita, bodemo znabiti tudi zvedeli, od koga da je on dobil podlago k svojemu premišljevanju. Pa mar je kaj na tem, da vemo imé, ali da ga ne vemo? Čudni smo, da toliko cenimo imena, kakor da bi bile obrazi dušnih lastnosti. Ne imenu tega ali unega moža, ki je bil luč človeštvu, gre čast in slava, ne imenu, ampak glavi, in kedar ta iz sveta gre, prevzame celo čast in slavo zemlja, ki je rodila tega moža, narod, kateri ga je štel med svojimi sinovi in kateri ga bode štel na veke. Kdor pa takih imenitnih se odtegne svojemu narodu in pridruži tujemu, ta ukrade slavo tistemu, ki je sam imel pravico, jo podedovati.

Premišljeval je pa Thales tako: Bila je voda, zgoščevala se je in postala je zemlja, postalo je kamenje, postalo je vse, terdo in mehko, vse, kar se v kupe derži. Voda se je pa tudi stanjševala in postal je zrak in vse zraku podobne reči. — V jeziku današnje vednosti bi se to djalo znabiti takó: Vse reči so sestavljene iz ene same pervine, razločujejo se med seboj le v tem, da je v enacih prostornih delih ene stvari več, v drugej manj od te pervine. Po množici te pervine v enakih prostorih ravnajo se razne lastnosti raznih teles.

In ako bi bilo res, da so vse stvari le iz ene pervine, da je ta v različnih stvarih samo bolj tanka ali gosta, bolj razpeta ali močnejše stisnjena, mogoče bi moralo biti iz ene stvari napravljati vse druge, saj bi ne bilo treba drugzega, kakor to stvar raztegovati ali stiskati. Iz kamnja pa ne postane kruh in iz kače ne postane riba.

Taka pa tudi ni bila misel Thalesova, taka tudi ni misel naša, kedar pravimo, da iz ravno tistih pervin, iz katerih so sestavljene rastljine, so sestavljene tudi telesa živalske. Vsak vé, kaj to pomenja, in po tem naj tudi meri Thalesovo misel. — Znabiti da je vam že dosti jasno, kaj sem rekel z besedami: Z izvodom vsega iz enega se je začelo premišljevanje naturoznansko; s čim se bode končalo, drugokrat.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah priobčuje Dav. Terstenjak.)

XIII. Mitalo.

Ne daleč od Radeč na Kranjskem je jezerce, po imenu Mitalo. Ko sem ga vidil lanskega leta, sem vprašal svojega vodnika, kaj pomenja Mitalo. On mi odgovori; Mitau je bil v veri starih Krajucev hud duh; najrajši se je prikazoval ljudem v pesji podobi. Pripodi svoje dni jelena lovec do tega jezera in ga tu ustrelí. Pa pok njegove puške zbudí Mitala, in ta je napravil takó hud veter, da je puhníl locva v jezero, kjer se je tudi vtopil. Na Kranjskem še živé rodovine z imenom Mitauc — Mitalec. V ruščini pomenja matelj — veter. V epizodi Mahabhârata, imenovani, „Indralokagamanam,“ se velí Indrov vozotaj Mâtali, in učeni basnoslovci spoznavajo v njem osebljeni veter.

XIV. Vož.

Med vsemi kačami, kar jih je potolkel Kersnik, je najhujši Vož. Vož je zmaj ali pozoj; posebno rad biva v černih meglah. Kedar zelo germí in se bliska, pravijo: černe šole dijak na voži jaše. — Pravijo tudi: Černe šole dijak na lintverti jaše. Vož in lintvert (Lindwurm, Wasserschlange, Sumpfschlange) sta enacega pomena. Primeri slepovož, (die Blindschlange.) Kedar pade lintvert iz gromskih megel, postane velika povoden. Nek baron Balon, od kterega tudi pojó narodne pesmi, imel je vse polno zmajev v svojem gradu; grad njegov je pa stal na naj viši gori.

Glasnik literarni.

Še nekaj zastran beril Miklošičevih.

(Spisal J. Navratil.)

Vsi ljudje vse vedó. Pr. sl.

G. R. je pretresal in popravljal razun beril Bleiweisovih tudi Miklošičeve. (Nov. 1856; glasn. slov. 1858. 2. zv.) Slaba bi mu bila hvala, da ni popravil po tolikem trudu čisto ničesar. Šaj popravljajo v nemških šolskih bukvah še zdaj, tako, da je kaj; v slovenščini, ki so ji odperli šolske vrata še le ondan, — v slovenščini pa da ne bi bilo popraviti ne trohice več!? Ker se je pa vteplo med popravke veliko krivega, posebno iz stare slovenščine, ki je ne znajo vsi ča-

stiti bravci in učitelji, zato smo napisali po volji slavnega g. M. le-té verstice, da pokažemo, koliko se sme upati naukom g. R.

Gospodu Miklošiču je jako po godu, ako mu pretresajo knjige veljavni može; g. M. ve, da „vsi ljudje vse vedó;“ g. M. pravi celó (to mu je pregovor), da le neskončna neumnost si nima ničesar popraviti; g. M. ni mislil po tem takem nikdar, da so mu berila tako izverstne, da se ne bi moglo več čisto nič popraviti; ali ako bi bil htel g. M. vse „po svoje“*) popravljati, popravil bi bil še marsikaj, česar ni naštel celó g. R.; toda potler ne bi bil smel napisati nad nekteri spis imena pisavčevega. Tudi naj povemo v zagovor še to-le, da so bili spisi za berila (do malega) že l. 1853 na naglem prepisani ali iz nova spisani, če tudi ne tako naglo natisnjeni, — kako se je popravila slovenščina že poslej! — Tudi je ostalo veliko tiskarskih grehov. Veliko napák je zasledil g. M. v slovenščini ali v pisavi še le popravljajé natis; ali vseh ni bilo več moč popraviti, da si je popravljajal vsako polo po 7—8krat (na posled pa tiskarnica vendar ni popravila veliko napák, ki so se ji morale prepustiti na vérne roke). Kolik križ je imel g. M. s tiskarnico, to vemo mi najbolje. Tiskanje berila za 7. razr. se je vlekle, malo da ne, „leto dan.“ Da ne bi terpelo še dalj časa, zato ni hotel dati g. M. popravka tiskarskih zmot natisniti. Gosp. pretresovavec ni vedil vsega tega; zato je tehtal tako natanko vsako čerkico (čeravno je grešil nektero tudi on). Da je ta ali una mervica morda le tisk. greh, tega ni hotel niti pomisliti; pa kar je, to je.

Ali užalilo se je g. M., ko je vidil v „Glasn. 1858,“ da se derži g. R. še zmirom onih pravil, ki se jih je deržal l. 1856. Že ondaj so mu očitale „Novice,“ da zdaj nismo več stari Slovenci, da tedaj ne more biti več vse tako, kakor je bilo nekđaj. Gosp. R. ni maral, na žalost! za one modre besede; zato je zavozil spet l. 1858 in pretresal namesto berila 7. gimn. razr. — do malega znovič . . . jezika našega ljudstva.

Očitaje namreč berilom tudi take besede, oblike in izreke, ki se slišijo res med sedanjimi Slovenci, (nektere povsod, nektere malo da ne povsod), očitaje njim take reči, zato ker ni takó po staroslovenski, očita g. R. našemu ljudstvu ponevedama: Slovenci! zakaj „golčite“ tako? Stari Slovenci niso „golčali“ tako; tako in tako je po staroslovenski; tako treba „golčati“ tudi zdaj!

Dragi gospod! tudi g. Miklošič vé, kako bi moralo biti kaj po staroslovenski in „po železnih pravilih;“ ali g. M. vé tudi to, da zdaj nismo več stari Slovenci, in da „ga“ ni na vsem svetu jezika, ki bi imel „železna pravila.“ (Nov. 1856, str. 115.) „Nulla regula sine exceptione,“ to je star in resničen pregovor. Narodna raba mora

*) Oboje je tukaj prav (národno): „po mojem“ in „po moje;“ (kakor: tako je, „po našem“ in „po naše.“) Na vpr. kako? sme imeti tedaj „po“ včasih tudi 4. sklon, ki se rabi (včasih) bolj od 5.: znaš li „po naše?“ Govori po domače.

biti zapoved vsakemu jezikoznancu, ki nima pravice sam ob sebi ničesar popravljati. Le učiti sme, kako bi moralo biti kaj po „železnih pravilih;“ ker se pa zdaj več ne pravi tako, zato se mora držati tudi on sedanje rabe ali navade.

Tudi g. M. veli, da treba izbirati za knjižni jezik najbolje in najlepše zernje t. j. izmed živih besed posebno tiste, ki so staroslovenščini najbližje; vendar — veli — treba tudi na število (našega ljudstva) gledati, zato ker se množica ne uklanja rada peščici; ali „mertvih“ ne budimo ter jih ne zanašajmo po sili med „žive;“ „mertvi“ ne bodo več govorili, da se na glavo postavimo. Za žive ljudi so le žive besede, oblike itd.; z mrtvimi t. j. s takimi, ki so že potihnile, naj se pečajo učeni: ljudem presedajo mrtve besede, mrtve oblike. — Ne bi li bilo smešno, da počne kak nemški pisatelj iz prevelike ljubezni do prededov svojih spet po starem pisati: zween (m.) zwo (ž.) zwei (sr.); raiten (rechnen), raitrath (rechnungsrath), nahbauer (nachbar), fürhaus ali celó „furi-hus“ (vorhaus; Grim. II. 729), dannenhero, dahero, indeme, sintemalen, alldieweilen itd. itd.? Glejte, dragi prijatelj! ravno taka je s slovenščino in s staro slovenščino. — Z g. M. pa menimo, da posebno po naše je treba pisati, kolikor se le da, po domače. Zakaj? tega ni težko vganiti. —

Ako bi se hteli pravil g. R. držati, pisali bi sčasoma vse po starosl. (ali pa Bog vé, kako? zakaj tudi g. R. se ne derži „železnih pravil.“) Če zaveržemo n. pr. „od Jožefa (de Josepho), „mescov,“ „ju“ (za 4. skl. dv.) če zaveržemo nadalje govor: „jaz imam črn klobuk, ti pa belega“ (prim. nemškega VI. 178 — Nov. 135), pa počnemo pisati le: „o Jožefu,“ mese(n)cov, „ja,“ „je,“ „beli („nemški“) . . . zavreči nam bo tudi \varkappa (s) v instrum. mesec, naju in vaju (za 4. skl. dv.) . . .; pisati in govoriti nam bo: „nožem bosti, mesec, na, va . . .; tako tudi ne bomo smeli več govoriti: „teh dveh dobrih sinov, ampak: „toju (dvoju) dobruju synu“ itd. po železnih pravilih, dokler ne pridemo do staroslovenščine — ali pa tudi . . . Bog vé kam.“

Dragi gospod! zašli ste. G. M. Vas opominja s svojo veljavno besedo: vernite se, in vzemite, da najdete v temi spet pravi pot, v roke luč, ki se ji veli „modrost jezikoznanska“ (sprachenphilosophie), brez ktere ni zdaj veljavnega jezikoznanca, a kaj bi bil presojevavec te verste! Imenitna knjiga „System der Sprachwissenschaft“ (Berlin 1856), ki jo je spisal učeni Heyse, ta bi utegnila biti taka luč. (Dalje.)

Pregled slovanskih časnikov. Ozrmo se dans tudi v lužiško Serbijo, ki je izmed vseh slovanskih dežel skorej najbolj zagvožena med Nemčijo. Mnoge nevarnosti proté njeni narodnosti; pa vendar se je v najnovejih časih že marsikaj storilo, da bi se v okom prišlo žugajočemu poptujčevanju serbskega naroda. Visoka vlada je dovolila, da se razlaga v šolah serbskim mladenčem materni jezik, in mnogo mož se je združilo, ki si prizadevajo na vso moč, da se domača beseda

čedalje bolj omika in olika. Čeravno je število gornje- in dolnjelužiskih Serbov le majheo v primeri k drugim slovanskim rodovom, se šteje vendar med njimi pet serbskih časopisov, ki budijo rojake za domačo reč in domačo literaturo; so pa, kakor naznanja „měsačny přidawk“, tile: 1. Serbske Nowiny* (vreduje jih Smoleř, knjigar v Budišinu); 2. „Měsačny Přidawk k serbskim Novinam;“ 3. Mission-ski posol,“ (vrednik Rychtař; tiska se v Vojerecah); 4. „Časopis towařstwa Maćicy serbskeje“ (vrednik Buk, kapl. in gimn. učitelj v Draždanih); in v dolnjelužiskem narečju 5. „Bramborski serski Casnik“ v Hočebuzu (vrednik Pank, duh. v Modlej). — Gotovo bo marsikterega Slovenca mikalo spoznati lastnije tega slovanskega podnarečja; zato pristavljamo tu občeznano pesmico, ki jo je preložil g. J. W-n iz horvaškega v gornjeserbsko narečje, kakor jo razglaša gori omenjeni „Přidawk“ mesca februarja. Glasí se pa takole:

Trawka zelena!	Winko čerwjene!
Štó dha budže trava će syč	Štó će budže winko pič
Hdyž ja buškej budu nosyč?	Hdyž ja budu w zemi hnič? —
Róža čerwjena!	Hora wysoka!
Štó će róža budže ščipač,	Na tebi je rjenšo stač,
Njem'žu-li wjac k Mařey khwatač?	Hač w hlubokim rowje spač!

* Znani horvaški pesnik „Vile ostrožinske“ g. Ogn. M. Utiešenović je dal v nemškem jeziku na svitlo zanimivo delo pod napisom Die Hauskommunion der Südslaven.“ V tem delu se natanjčno razlaga postanek, razvitek in uredba zadruge, t. j. patriarhalnega življenja, kakor se nahaja med našimi jugoslavenskimi brati. Knjiga, 278 strani debela, velja 2 glđ. a. v.

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Celovca. Razveselili so nas za sveti postni čas naš premilostlj. knez in škof z drugim pastirskim listom v obéh deželnih jezikih. Ž njim so vse Slovence kerške škofije toliko bolj razveselili, ker so se jim doslej vsi nagovori in vse oznanila viših pastirjev razpošljale le v nemškem, mnogim slovenskim dušam nerazumljivem jeziku. — Pri tej priložnosti ne moremo zamolčati, da so že minulega mesca močno razveselili milostljivi knezoškof vse slovenske rodoljube s tim, ker so povzdignili na čast duhovnih svetovavcov tudi dva dobro znana slovenska domorodca, namreč visoko spoštovanega vrednika „slov. Prijatla“ in vodja „društva sv. Mohora“ g. kateheta Andr. Einspielerja, ki sloví zavoljo svojih velikih zaslug za slovensko reč po vsem Slovenskem, in prečastitega g. Val. Müllerja, dohtarja sv. pisma in fajmoštra v Kotmari vesi. S tim djanjem so naš viši Pastir jasno pokazali svojo pravičnost in ljubezen tudi do Slovincov. Slava in hvala Jim. — Nabera doneskov za spomenik Vodnikov je blizo dokončana. Marsikaj misli je že bilo razodetih po Novicah, kakó naj se porabi nabrani denar; nate na kratkem tudi naše. Vsi omikani narodi so od nekdaj častili svoje

velike može navadno s tim, da so jim postavljali na grobe razne spomenike, ki so bili zmiraj nar očitniše priče njihovih zaslug. Dan na dan jih ima zarod pred očmi; dan na dan se po njih oživlja spomintistih djanj, zavoljo katerih je bil temu ali unemu možu postavljen tak časten spomenik. Ali ni še poznih vnukov spodbujal, si pridobivati enacih zaslug? Lepa je misel, da bi se porabil denar za štipendije najboljšim slovenskim dijakom, še lepša je, da bi se ž njim vtemeljila „matica slovenska,“ prašam le, koliko in katerih učencov bi bilo mogoče vsakega leta obdarovati in kaj bi mogla taka pičla matica vsakega leta na svitlo spraviti? Za štipendije je dobrih slovenskih učencov preveč, za matico pa Slovincov premalo. Naj se po naših mislih porabijo nabrani denarji v ta namen, v ktereга so se bili po g. Tomanovem navsvetu nabirali.

* Že od nekđaj je bil „bal slovanski“ narlepši in narimenitniši izmed balov dunajskih. Ravno to velja tudi o letašnjem, kakor smo se prepričali iz raznih popisov po slovanskih in nemških časnikih. Ker doslej še nismo prejeli od naših rojakov na Dunaju nobenega popisa te narodske veselice, podajemo o njej našim bravcom vsaj nekoliko črtic poleg drugih časnikov.

Bal slovanski se je obhajal 1. dne t. m. v dvorani Žofinski. Ob vohdu v dvorano, kjer so stali stražniki, dva v maloruski in štirje v polski narodni obleki, so se razdavali gospem in gospodičnam prekrasne knjižice, olepšane s podobšinami Gundulića, Černega Jurja in Marka Bočara, v katerih je bila zaznamovana versta raznih plesov in v katerih so se nahajale pesmice: ruska, polska, česka in slovenska s pridjanimi obrazi. Stermel je vsak nad krasoto in leskom raznih lepotij, kdor je stopil v dvorano. Govorilo se je v vseh slovanskih in drugih modernih jezikih; posebno je bila slišati češčina in serbščina. Izmed narodnih plesov je najbolj dopadel Mazur in Kolo. Nekoliko gospá in gospodov je prišlo v narodni obleki; posebno krasna je bila črnogorska narodna obleka g. Radonića, sinovca Danilovega, ki se je prelivala v samem zlatu. Med obilnim številom visocih gostov se imenujejo: princ Wasa, gg. ministri Bach, Bruck in Thun, knezi Lobkovic, Liechtenstein, Schwarzenberg, mladi knez Meternih, Demidov, ruski poslanec Balabin, poslanec belgiški in švedski, grofje Jelačić, Vrbna, Sanguszko, Jablonowsky, Landskoronsky, Czartoryjsky, baron Helfert, Rokitansky, polk. I. Stratimirović, Preradović itd., mestni župan dunajski, predsednik narodne skupščine serbske itd. Med gospami so posebno slovele kneginja Liechtensteinova in Lobkovicova, dalje soproga serbskega naslednika, Mihajla Obrenovića, ki je bila „domačica“ letašnjega slovanskega bala. Vse je bilo veselo in dobre volje. — Želeli bi, da bi nam kdo izmed dunajskih Slovincov bolj na drobno popisal to narodsko veselico.

* 24. februarja je umerl v Parizu sloveči polski pesnik grof Sigism. Krasinsky. Zapustil je premoženja 8 milj. goldinarjev. „Slovenske Noviny“ pristavljajo oznanilo njegove smerti: „on bude jistě nejbohatši ze všech basniků slovanskyh,“ mi bi pa rajši rekli, da je bil on bogatejši, kakor vsi drugi slovanski pesniki.

Natisnil Janez Leon v Celovcu.